

МЫ УСЕ ЛЯ КРЭМЛЯ НАШЫМ СЭРЦАМ З ТАБОЮ, І ПЕРШАЯ ДУМКА У НАС — ПРА ЦЯБЕ

Янка КУПАЛА

СТАЛІНУ МУДРАМУ

ЯГО ВОБРАЗ ЗАЎСЁДЫ Ў МАЁЙ ПАМЯЦІ

Я думаю, што кожнаму хочаша, як хачелася мне, убачыць вялікага чалавека — таварыша Сталіна. Прачуоць у падполлі, сезыячы ў турме, — дзе-б я ні быў, у мяне цяплялася надзея, што прыдзе час, і я ўбачу таварыша Сталіна. Нарэшце мая марга збылася.

Упершыню я ўбачыў таварыша Сталіна на Унечароўнай Пятай Сесіі Вярхоўнага Савета Саюза ССР.

Таварыш Сталін заняў месца ва ўрадавай ложы. Сямы былі звернуты па іркі ўсіх прысутных на Сесіі. Я не адрозніваў яго свайх вачэй, хачелася ўвесці час глядзець на самага любімага чалавека ў свеце. Таварыш Сталін уважліва выслухоўваў кожнага выступаючага і шчыра зацікаўваўся.

Мне выпала часам выступаць з трыбуны Сесіі. Прымаючы, я перад выступленнем вельмі хваляваўся, ведучы, што маю прамову будзь слухаць кіравнікі партыі і савецкага ўрада, што мяне будзе слухаць вялікі Сталін. Але калі я

паглядаў на таварыша Сталіна, то ў яго позіркі я ўбачыў столькі ўвагі і бацькаўскай ласкі, што ўсе мае хваляванні рассялася.

Другі раз я ўбачыў таварыша Сталіна на прыёме ў Брэслі ўдзельнікаў дэкабрыскага мастанта ў Маскве. Тут ён таксама ўважліва, па-бацькаўску выслухоўваў прамовы арганістаў, як і выступленні прамовцаў на Сесіі Вярхоўнага Савета ССР.

Трыма сустрэча была пры фатаграфіраванні нашых дэлегацый разам з таварышам Сталіным. Пасля фатаграфіравання таварыш Сталін моцна пацискаў рукі ўсім членам Паўнамоцнай камісіі.

Сустрэчы з таварышам Сталіным прадзілі мне вялікую энергію, багдзёрнасць і запал. Яго вобраз заўсёды жыве ў маёй памяці.

С. О. ПРЫТЫЦКІ,
намеснік старшыні Беларускага абласнога выканаўчага камітэта.

Я Сталіну мудраму песню спяваю,
А песня ад сэрца, з-пад сэрца — такая,
Крылата лупае над полем, над гаем,
Са светам гамоніць ад края да края...
Аб Сталіне мудрым я песню спяваю.

Са Сталіным лёгка жыццё на свеце,
Як ясна сонейка, гэтак нам свеціць,
Шляхі ён да шчасця і радасці кведзіць,
Каб годна не злізі старыя і дзедзі,
Са Сталінем лёгка жыццё на свеце.

Як песня, жыве яго імя ў народзе,
У кожным адарэнні, у кожнай прыгожы,
Ші майска свята ў жытнім карагодзе,
Ші свята Кастрычніка ў хаты прыходзіць,
Як песня, жыве яго імя ў народзе.

Глядзячы і ўсе бачаць яго зоры-вочы
Сквозь светлыя дні, сквозь туманныя ночы;
Як слязы ўшрае нядолі сіротай,

Я Сталіну мудраму песню спяваю,
А песня ад сэрца, з-пад сэрца — такая,
Крылата лупае над полем, над гаем,
Са светам гамоніць ад края да края...
Аб Сталіне мудрым я песню спяваю.

Мінск.

Якуб КОЛАС

ПРАВАДЫРУ І НАСТАЎНІКУ

Ад чыстага сэрца, проста і шчыра,
Як проты і ты, Правадыр,
Нябе славіць песняй звонкая ліра,
Як себей праўды, дружбы і міра,
Зямлі разнавольнай шыр.

Пазты, амугі з гор Лагестана,
Далі і стаюць песняры
Вітаюць, як друга, аддала
Нябе, Правадыр наш, словам бялая,
На струнах зурны і дямбры.

Жывыя пачуці, думі і сказы
Прыносіць народ табе ў лад,
А новае мора сямпе алмазы,
Дзе сонца гулае з хвалямі разам
І тупіць у вечар свой жар.

На Арктыцы зімай, холадам skutай,
На гонях, дзе нічы шумяць,
На краю выдзіўных здэкзак, пакуты,
Дзе вольні тваёя скіпуть шугы,
Лязыць тваіх думак пачаць.

Ад Белага мора і да гор Крым,
Ад Буга за бастры Амур
Лупае, як промень, роднае імя
На гмахх бяскрылтых саўнай радзімы,
Народжанай громамі бур.

І готу радзіму ўзняў ты высока,
Даў сілу ей, голас, разгон,
Магутныя крыжы, смелае вока
І вярнуў се ты з голду, мроку
І сталінікі даў ёй закон.

Ад чыстага сэрца, проста і шчыра,
Як проты і ты, Правадыр,
Нябе славіць песняй звонкая ліра,
Як себей праўды, дружбы і міра,
Зямлі разнавольнай шыр.

Будзе навокал мутнае мора,
І пошпа ў беразе вал,
Дзесяць намысел алоны сямпея пражоры,
Паўчучы галы сыкаюць ў норах
І вьне трусылім шакал.

Цямраная сіла свету старога
Спячэцца ў чорны клубок,
Азда ў не думка, мэта, дарога —
Паўстаць насураць жыцця маладога,
Спыніць наш вясенні паток.

Але няхай знаюць: мары заходзіць
Прыслужніку дэмы і зла,
Бо з намі ты, Сталін — воля народа.
На вары краіны, шчасця, свабоды
Сталіць твае постаць-сакала.

Бо зорныя нябрана орыяе вока,
Во ты разбіраеш халы
Пашатаў дзекзак, гнёту і мроку,
Разгатаваў проста, мура, глыбока
Зладзейскія сямпея, сляды.

Магутны руюко смела, імкніца
Ты крышым былога лануц,
Жыць-ж нам на радасць, луга,
Шчасліва,

Нястогны, адданы, людзям жачлівы,
Нам бацька, настаўнік і другі!
15/ХІІ-39 г.

Сталін — наша сонца, наша радасць, наша шчасце

На Народным Сабранні Заходняй Беларусі мяне выбралі членам Паўнамоцнай камісіі. З велькім хваляваннем скармі мя ў чырвоную сталіну — Маскву. Кожны з нас жыў радаснай думкай — убачыць самага вялікага чалавека, даўшага нам свабоду і шчаслівае жыццё, — роднага і любімага Сталіна.

Ніколі не забуду шчаслівых, радасных дзён нашага прабывання ў Маскве. Калі мы ўвайшлі ў зал пасяджэння Сесіі Вярхоўнага Савета, мы адразу пачалі шукаць сядзі дэпутатаў таварыша Сталіна. Мне здавалася, што Іосіф Вісарыявіч зноў зноў будзе вызілацца сярод друкі. Але мы былі здулены тым, што ўбачылі чалавека ў прасцейшым перым францы і ботах. Некалькі слоў, каб перадаць усе мае пачуці ў момант,

калі Іосіф Вісарыявіч моцна пацискаў мяне руку. У мяне ад радасці паканіліся сёды з вачэй. Я не мог сказаць ніволага слова. Які ён проты, добры і бліскі чалавек — наш родны бацька Сталін!

Іосіф Вісарыявіч луга распываў нас аб пачатку, перанесеных намі пад гнетам польскіх панюў, аб тым, як мы ваялі барацьбу з нашымі прыгняталінікамі.

Сустрэча з нашым любімым бацькам таварышам Сталіным застанецца ў маёй памяці на ўсе жыццё. Сталін — гэта наша сонца, наша радасць, наша шчасце.

МЛЕВЕЦ Антон,
член Паўнамоцнай камісіі Народнага Сабрання Заходняй Беларусі, сяляннін вёскі Ганьчычы, Лунінецкага павета.

Незгладжальнае ўражанне

Убачыць таварыша Сталіна — заветная марга кожнага грамадзяніна нашай вялікай краіны, кожнага працоўнага ва ўсім свеце.

Гэтай марай жыў і я. І вое на маю долю ў маі 1938 года выпала шчасце быць разам з удзельнікам Першай усеазавай нарады работнікаў вышэйшай школы на прыёме ў Крэмллі, таварыш і чучы вялікага Сталіна, калі ён таварыш сваю гістарычную прамову і правадзілаў тост за савецкую навуку, за ле працітанне, за здароўе людзей навукі.

У памяці словах таварыш Сталін, а таварыш аму жалезнай логікай, асноско

і пераканаўчасцю, жаў аналіз савецкай навуцы, ахарактарызаваў яе змест і мэты, выказваючы шляхі яе далейшага развіцця.

Гэтая гістарычная прамова зрабіла на мяне, як і на ўсіх прысутных, выключнае, незгладжальнае ўражанне, якое назаўсёды астанецца ў маёй памяці. Яго жыць вобраз усе жыццё будзе стаць перада мной і з'яўляцца крыніцай энергіі для няспынай работы на карысць нашай вялікай радзімы.

Ф. Я. ШУЛЬЦ,
дырэктар Мінскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута.

Сталін пасля бегства зсылкі ў 1909 годзе

(Успаміны)

У 1909 годзе пасля бегства з сям'і таварыш Сталін пабыў у г. Пепербург. Ён халеў там спыніцца на некаторы час з мэтай пабачыць сваіх таварышоў.

Але таварыш Сталін доўгі час не мог атшуцаць нікога з іх, і яму прыйшлося па прыезде ў Пепербург амаль цэлую ноч напярэд прасвеці на Неўскім праспекце ў нады сусупрэй каго-небудзь.

У таварыша Сталіна громай было нячота, і больш аставацца ў Пепербургу было ўжо немагчыма.

На шчасце, у той-жа дзень, праходзячы па гораду, на рагу адной з вуліц таварыш Сталін сустрэў са знаёмым фарманяўтам з г. Тіфіса, празніча якога я зараз не памятаю. Гэты фарманяўт вучыўся ў аням з гуртоў, якім кіраваў таварыш Сталін.

Фарманяўт пачаў распываць таварыша Сталіна, якім чынам яму ўдалося ўлічы з сымкі ў Пепербург і што ён думае папер працірыняць.

Ён запрасіў Іосіфа Вісарыявіча да сябе дамоў, дзе аказаліся і іншыя таварышы з Тіфіса.

Тут таварыша Сталіна забяспечылі грашыма і ўсім неабходным для далейшага шляху.

Пасля гэтага таварыш Сталін ў першых чыслах кастрычніка 1909 г. выехаў у Тіфіс, астанавіўся там па Пасанаўроўнай вуліцы № 17 і дзе жыў некалькі дзён на працягу кастрычніка і лістапада месяца.

Г. ПАРНАДЗЕ.

ТАВАРЫШ СТАЛІН І ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ

Вялікі савецкі народ, працоўныя ўсёго свету адзначаюць 60-годдзе з дня нараджэння правадыра народаў таварыша Сталіна.

Усе сваё святамае жыццё ён прысвяціў барацьбе за інтарэсы працоўных мас, за інтарэсы сваёй роднай партыі. Верны сын народа, таварыш Сталін не пададаючы рух прапе над умацаваннем абароны нашай радзімы.

Разам з Леніным ён будаваў нашу большавіцкую партыю. Разам з Леніным ён ствараў Камуністычны Інтэрнацыянал. Разам з Леніным ён будаваў першую ў свеце пролетарскую дзяржаву. Разам з Леніным ён ствараў нашу магутную Чырвоную Армію.

Уто арганізаваў ратаючыя перамогі Чырвонай Арміі на самых небяспечных участках у годзі грамадзянскай вайны?

Таварыш Сталін.

Уто пасля Леніна вёў нашу партыю, рабочы клас і сялянства на сацыялістычную рэканструкцыю ўсёй народнай гаспадаркі нашай краіны?

Таварыш Сталін.

Уто арганізаваў савецка-гістарычны перамогі на фронце сацыялістычнага будаўніцтва?

Таварыш Сталін.

Над кіраўніцтвам Леніна і Сталіна наша партыя пабудавала першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву, дзе працоўныя жывуць шчаслівым і заможным жыццём.

Над кіраўніцтвам таварыша Сталіна наша партыя разгаламіла шматлікія багды ворагаў народа, шпіёнаў і дыксерыстаў — траіцкістаў, зноўчучаў, бухарыстаў, буржуазных нацыяналістаў, — вынітраўшы гэтым самым будынішы бой у барацьбе з капіталістычным светам.

Над кіраўніцтвам таварыша Сталіна

Чырвоная Армія стала грознай і несакрышмай сілай для ўсіх ворагаў.

Над кіраўніцтвам таварыша Сталіна партыя вядзе савецкі народ па шляху да камунізма.

Усе перамогі, усе дасягненні ў любых галінах нашага дзяржаўнага будаўніцтва перазрыўна звязаны з імем таварыша Сталіна.

Жыццё і работа гэтага вялікага чалавека настолькі многагранна, што немагчыма яе колькі-небудзь поўна і глыбока апісаць не голымі ў кароткім артыкуле, але і ў дзясатках тамюў.

Мне здаецца, колькі-б мы ні знаходзілі прыгожых, цёпных слоў, колькі-б мы ні таварылі аб гэтым чалавеку, нам не паказваў усе тую вялікую, сапраўды найвялікшую работу, якую прарабіў таварыш Сталін у імя інтарэсаў вялікага савецкага народа, у імя інтарэсаў працоўных мас усёго свету.

У дзень шасцідзясатгоддзя з дня нараджэння нашага друга, правадыра і настаўніка таварыша Сталіна я хачу сказаць некалькі слоў голымі аб адной яго галіне работы — галіне ваеннай.

Яксі пролетарскага навакодна, творчы гены таварыша Сталіна з выключнай сілай праявіліся ў галіне ваеннай. Не будучы ваенным, таварыш Сталін быстра схавтаў абстаноўку, выключна глыбока аднаваў становішча рэчю, прымаў правільнае рашэнне, цвёрдай рукой наводзіў парадка на фронце і арганізаваў бліскучы перамогі Чырвонай Арміі. На самым небяспечным участку для рэвалюцыі, дзе воевось абудзена катастрофа, Ленін заўсёды паслаў Сталіна. Так было пад Парыжым пад Петраградом, так было ў Пермі, на Паўднёвым і іншых фронтах.

ЛЕНІН І СТАЛІН. Скульптура заслужанага дэятца мастацтваў БССР Э. І. Агустэ.

Там, дзе быў таварыш Сталін, — там заўсёды была перамога. Таварыш Сталін уносіў парадка і дысцыпліну, пры яўдзях патрыялізаў мужнасць і багдзёрнасць байцоў Чырвонай Арміі, уліваў новую энергію ў пахінутыя рады, наладжваў тыл арміі, ствараў там парадка і гэтым забяспечваў поспехі дабасяў Чырвонай Арміі.

У годзі грамадзянскай вайны таварыш Сталін прарабіў казасальную работу. Аб гэтай сапраўды гіганцкай рабоце таварыша Сталіна добра расказаў у дзень яго націдзясатгоддзя Народны камісар абароны Маршал Савецкага Саюза таварыш Б. Е. Варашылаў.

Мне астаецца голымі сказаць аб тым, як таварыш Сталін, замаючы ўсея перамогі, арганізаваў і іцйна нахляў 1-ю Конную армію.

Стварэнне Коннай арміі з'явілася зусім новым у развіцці ваеннага мастацтва, плагам арганізацыйнай творчасці вялікага пролетарскага статага таварыша Сталіна. Гэта быў першы вопыт звязання кавалерыіскіх лызій у такое буднае злучэнне, як армія. Гісторыя вайны ведае аб буйных конных масах Палатона, у якога была конніца Мірота, але ніколі не было коннай арміі я

адзінага ваеннага арганізма. Аб гэтым не было таксама напісана і ў вучоных працах. Але гэта не збытжыла таварыша Сталіна; ён быў ушчэнь што стварэнне коннай арміі мае велькі значэнне для знішчальнага манёўра.

Наперок супраціўленням Троіцкага і яго прысешнікаў, таварыш Сталін ствараў Конную армію. Ён велькі добра разумеў, што ворага треба быць яўж сродкамі. Дзепіні ў той час меў чуйна конныя масы і треба было праіпаставіць яму такую-ж сілу. Наставоваю Рэвалюцыянага фронту, пры не наэрэднім уздзе таварыша Сталіна, у лістапада 1919 года была створана Конная армія.

Конная армія, як усім вядома, бліскача апраўтала нады свайго арганізатара таварыша Сталіна. Наосеячы праціўніку ўдар за ўдарам, Конная армія аказалася велькім фактарам перамогі ў грамадзянскай вайне.

Таварыш Сталін сам не раз даваў бліскачучы апаўку дзейнасці Коннай арміі. Таварыш Сталін праўдліў выключны клопат і ўвагу да 1-й Коннай арміі. Ён часта гутарыў з чырвонаармейцамі і камандзірамі, нахляў байцоў Коннай арміі на гераічныя подвігі. Чырвонаармей

МАЯ ШКОЛА ЖЫЦЦЯ

Адпобчы я атрымаў пісьмо ад аднаго з рабочых Кузнецкага заводу К. Федарчука, які, між іншым, пісаў: «Велькі радасна ведаць, што імя простага шахцёра стала слама на ўвесь свет і што ён сустрэацца з вялікім правадырам нашага народа і запраста гутарыць з родным таварышам Сталіным».

Калі такое паучыць радасці адчувае чалавек, які знаходзіцца дзесці ад адлегласці некалькіх тысяч кіламетраў і лаводрасца аб гэтых гутарыках з таварышам Сталіным голымі з газет, яні меў шчасце перажыванні чалавека, які меў шчасце сустрэацца з нашым любімым бацькам і настаўнікам і весці з ім гутарыкі!

Сустрэчы і гутарыкі са Сталіным далі мне магчымаць асмысліць сваё жыццё ка канца, дапамагі мне стаць тым, чым я з'яўляюся ў ланы час. Сталін надаў нашаму руху за сацыялістычныя металы прашы велькі значэнне, і ён прыняў характар вялікага паронага руху. Рух гэты названы май імем — стаханаўскім. Але треба будзь-б, вядома, яго назваць сталінікім.

Успамінаю першую сустрэчу з таварышам Сталіным. Гэта было ў кастрычніку святы 1935 года. Я прысутнічаў у Вялікім театры на ўрачыстым пасяджэнні. І вое ў прэзідыуме наіўна ў проты шэрай гукарыцы родны Сталін. Мне здавалася, што зараз, у гэты самы момант, я станавіўся ўдзельнікам найвялікшых гістарычных з'явішч.

Ші мог я тады думаць, што праз які-небудзь 7—8 дзён я буду гутарыць у яго прысутнасці прамову, а яшчэ праз чатыры дні чучы яго гістарычныя словы, якія зрабілі каронны пералом ва ўсім майм сведазучанні!

Гэта была першая стаханаўская нарада ў Крэмллі. Тое, што адбылося ў зале, калі там паіўся таварыш Сталін у акружэнні сваіх бліжэйшых саратнікаў, — не падаецца ніякому апісанню. Гэта быў пейкі шквал, ураган прывітанняў, поўны захвалення. У мяне сэрца гатова было выскачыць ад радасці. Таварыш Сталін усміхаўся нам, вітаў нас, алдыраваў нам. Старшыні каітвала велькірым намаганні ўстанавіць у зале цішыню.

Нарада палаўжалася чатыры дні. Да самага апошняга моманту мы ўсе чакалі, калі-ж выступіць таварыш Сталін. І вое таварыш Іосіф Вісарыявіч аб'яўляў:

— Слова мае таварыш Сталін.

Слены Крэмллёўскага палаца літаральна дронуты ад урчыю алдыдзясанчюў.

Іні мінуць, а гром апаані не спынаецца. Таварыш Сталін стаў і ўсміхаўся. Ён каказаў на галвінік, моў, час дарагі. Старшыністувочны тав. Сэрго ў адказ паказаў яму на буржыя зал.

У наступнай залым шпінны таварыш Сталін пачаў сваю прамову. На маю долю выпала шчасце многа раз чучы выступленні таварыша Сталіна. Я шправаў сябе; мне ніколі не ўдалася і да гэтага часу ніколі не ўдаецца аставацца спакойным у гэты момант. Я прадзельна напружан. Стараюся не прапусціць ні аднаго таварыша Сталін таварыш шхім голасам, мякка і проты. Ён мала жэстыкулаўе — часцей за ўсе трымае руку за бортам куркі.

Словы Сталіна ўдаюць здуляючай зголянасцю нарадзачу ў галаве тысячы чыслаў. Таварыш Сталін вымаўляе свае словы так, што яны моцна ўваходзяць у наша сазнанне.

Калі я слухаў прамову правадыра на стаханаўскай нарадзе, усе мае жыццё зноў праходзіла перад маймі вачыма. Я здуляўся, адкуль таварыш Сталін таў добра ведае, якімі шляхамі я прышоў да свайго рэзкага.

І пазней пры ўскай сустрэчы з таварышам Сталіным я здуляўся тым велькірым запасам ведаў і той зусім выключнай глыбінёй прагноза, які ён дае.

На адным з прыёмаў у Брэслі таварыш Сталін паказаў мяне да сабе і запатаў, чаму я трымаюся ў ценю. Я сказаў нешта аб скромнасці.

— Залішняя скромнасць таксама не газіцца, — сказаў Сталін.

Гэтыя новыя для мяне словы глыбока запалі ў душу. Я-ж добра помніў, што таварыш аб нас таварыш Сталін на Усеазавай стаханаўскай нарадзе: «Вы бачылі тут Стаханова і Бусыгіна. Яны выступілі на нарадзе. Гэта — людзі проты і скромныя, без якіх-б там таў было прэтэнзій на тое, каб набыць лаўры фігур усеазавага маштаба. Мне наваў заіцца, што які некалькі смучочны тым размахам руху, які разгараўся ў нас наперок іх чаканням».

І на самой справе, май велькі смучыталіся, калі нам, протым людзям, сталі казавць пахот. Але мы добра разумеём пепер, што залішняя скромнасць, сапраўды, таксама не газіцца. У асаблівасці, калі гутарыка ідзе аб тым, каб біцца за ношчаты і вытворчасці, змагачі з рушыня, военасцю.

Я быў палеўна ў Грузіі. Там, на радзіме таварыша Сталіна, я пазабаміўся з біграфіяй вялікага чалавека. Калі я адроз гутарыў з таварышам Сталіным, чучы яго малкі голас, палеўна на яго сір воечючы валасы, я кімавала ўстаінае тое, што бачыў і чучу ў Грузіі; і тумаю: як многа перажыў і перапрапеў гэты вялікі чалавек, як многа зрабіў ён для народа!

Лічэ ўчора я быў протым, непісьменным галаком. А сёння я — знатны чалавек вялікай краіны сацыяліста, дэпутат Вярхоўнага Савета ССР, будучы туркі інжынер. Мой шлях — гэта шлях мільёнаў рабочых і сялян нашай вялікай радзімы. Гэта шлях амаў усеі нашай народнай, савецкай інтэлігенцыі. На гэту шляху нас вёў вялікі Сталін, ён прыняў нас да сацыялізма.

Калі я выступіў у прысутнасці таварыша Сталіна, то стараюся быць велькім гаслоўным: мялаўка нека абраць у яго многа часу. І зараз мне таксама хочацца на каротка і проты сказаць:

— Таварыш Сталін! Жылаў вем жыць доўгія голы! Жыць на радасць уежю працоўнаму чалавечтву і на страх усім ворагам яго!

А. СТАХАНАУ.

Калгаснікі-знабійца з жыццём і дзейнасцю таварыша Сталіна

ЛЮБАНЬ. Працоўнае раёна ўрачыста адзначаюць 60-годдзе з дня нараджэння правадыра працоўных усёго свету Іосіфа Вісарыявіча Сталіна.

У раённым партыйным кабінете арганізавана фотавыстаўка на тэму: «Асноўныя вехі жыцця і дзейнасці І. В. Сталіна».

Калі я выступіў у прысутнасці таварыша Сталіна, то стараюся быць велькім гаслоўным: мялаўка нека абраць у яго многа часу. І зараз мне таксама хочацца на каротка і проты сказаць:

— Таварыш Сталін! Жылаў вем жыць доўгія голы! Жыць на радасць уежю працоўнаму чалавечтву і на страх усім ворагам яго!

А. СТАХАНАУ.

Калгаснікі-знабійца з жыццём і дзейнасцю таварыша Сталіна

У калгасах, соўгасах, МТС, установах і школах раёна правадзіцца гутарыкі аб жыцці і дзейнасці мудрага правадыра, Агітатар калгаса «Шлях сацыялізма» тав. Муха праваў сярод калгаснікаў гутарыку на тэму: «Сталін — арганізатар разгрому беларускіх акупантаў».

(БЕЛТА).

ПАСВЕДЧАННЕ

Праўднік гэтага тав. Сталін, Іосіф Вісарыявіч сапраўды з'яўляецца чырвонаармейцам 1-га эскадрона 19-та кавалерыйскага палка 4-й кавалерыйскай пермай Коннай арміі, якому давалася намяне і захоўвалі прысвоенай яму зброі.

Зложанае подпісамі і прыкладаннем пачаткі сведчання. 9 снежня 1919 года.

РВС Першай Коннай Вараўшылаў, БУДЗЕННЫЙ.

Пасведчанне

У ліпені 1920 года таварыш Сталін быў урачыста пабля з наступным наці пісам:

«Конная армія — свайму аснавальніку, чырвоному кавалерысту 1-та эскадрона 19-та палка 4 кавалерыйскай».

І. В. Сталіну».

На ўсеж прасьбы 1-й Коннай арміі таварыш Сталін заўсёды быстра адказаўся і іх задавальнаў. 4 ліпеня 1920 года, калі я знаходзіўся на польскім фронце, таварыш Сталін мне пісаў: «Дню вем чэснае слова старога рэвалюцыянера, што клепат аб вайшй коннай стаці у мяне на першым месцы».

Таварыш Сталін клепатіва расціў кары ваеначальнікаў Чырвонай Арміі, аданых большавіцкай партыі і Савецкай краіне. Ён умела выпраўляў іх недахопы, савесчова пасказваў, што треба рабіць, і заўсёды заахочваў даброму ішчытыву. Ён жорстка распраўляўся з ворагамі радзімы, са зраднікамі, настойліва і рашуча праваўліў чыстку штабёў ад неназлейных военасчюў».

Пасля грамадзянскай вайны таварыш Сталін ні на мінуту не забываў аб Чырвонай Арміі.

Пасля грамадзянскай вайны таварыш Сталін ні на мінуту не забываў аб Чырвонай Арміі.

На П'езьдзе Саветаў СССР таварыш

Сталін таў ад імя партыі вялікую клатву. Ён сказаў: «Ленін не раз указваў нам, што ўмацаванне Чырвонай Арміі і палешанне яе становішча, з'яўляецца адной з велькіх задач нашай партыі... Паключамся-ж, таварышы, што мы не пашкадуем сілы для таго, каб умацаваць нашу Чырвоную Армію і наш Чырвоны Флот».

Верны вучыню таварыша Леніна, таварыш Сталін з дзейнасцю большавіка выкаваў гэтую клатву. Чырвоная Армія дзякуючы клопату таварыша Сталіна стала магутнай сілай. Не раз ворагі нашай сацыялістычнай бацькаўшчыны адчувалі на сабе сілу і магутнасць сталініскай Чырвонай Арміі.

Клопаты і ўвагу таварыша Сталіна мы, ваяныя, адчуваем кожны дзень. Таварыш Сталін з'яўляецца членам Галоўнага ваеннага савета Рэвалюцыянага Чырвонай Арміі. Божае пасяджэнне Галоўнага ваеннага савета з'яўляецца для нас вялікай школай.

Яні ніколі Чырвоная Армія і не пачыналі састаў блізі да Цэнтральнага Камтэта партыі і агураваны вакока вялікага правадыра таварыша Сталіна. Кожны баяц, кожны камандзір і палітработнік працінуць выключнай любобу да таварыша Сталіна.

З імем таварыша Сталіна роўня Чырвоная Армія ішла ў бой у раёне возера Хасан і на шлях Мангольскай Народнай Рэспублікі і разграміў ворагаў.

З імем таварыша Сталіна Чырвоная Армія будзе абараняць інтарэсы нашай радзімы ў надхольных баях.

Таварыш Сталін — гэта шчаслівае і радаснае жыццё працоўных мас многа мільёнага савецкага народа.

Таварыш Сталін — гэта пушыводная зорка на шляху да камунізма.

У дзень шасцідзясатгоддзя друга, настаўніка і правадыра таварыша Сталіна я шчыра, ад усеі душы, ад уега сэрца жадаю яму добрага здароўя і ўсёго, усяго добрага ў яго светлым жыцці.

Нахай жыць і здраўствуйце наш родны друг, правадыр і настаўнік таварыш Сталін многія і многія годы!

ПРЫМІ ПРЫВІТАННЕ, ЯКОЕ ПРЫНОСІЦЬ ТАБЕ, ПРАВАДЫР, БЕЛАРУСКІ НАРОД

Жыві доўга, наш родны, любімы!

Мой утульна абсталяваны кабінет абліг мяккім электрычным святлом. Над ашпырным пісьмовым сталом красуецца вялікі яго партрэт. Яго позірк, добры і задумны, праглядае мяне наскрозь. Ён нікога кажа:

— Прадуй. У нас ніводны чалавек не лініі, не забыт. Служы народ. У гэтым — тваё шчаслівае прызначэнне.

Калі часам у шыны ночы на мяне апускаецца стома, дык варта мне толькі зірнуць на партрэт, як у маім сэрцы ажывае вобраз найвялікшага генія свету — і я зноў бадрэй, і я зноў гатоў да творчай працы.

Як мае дзеці былі яшчэ маленькія, яны, захоўваючы ў мой кабінет, паказвалі на партрэт і казалі:

— Дядзя Сталін.

Слова «дядзя» выгаварвалася па-дзіцячаму пэўна, ітэмна, па-свойску.

Я паглядаў тады на маіх шчаслівых дзяцей, якія маюць усё, што ім толькі трэба, і ўспамінаў свае дзіцячыя годныя, поўныя гора, настаўні, цемры, прыніжэння і беспараду. А цяпер, здыкучы ролі, маю стоючы радасці і гонару пісаць аб шчасці свайго вялікага народа...

Дзякуючы святламу генію нашага Сталіна, здыкучы яго Вялікімудры квітнее так пышна сацыялістычнай разліма. Дзякуючы яму ўсе прыгнечаныя раней народы набылі годнасць гаспадароў шостага часткі зямлі.

Не дзіва, што мы ўсе, уявілі саветскі народ, ад старых да малых, любім ролінага Сталіна. Яго замілаваны вобраз жыў у народным сэрцы, як самае каратае і ўзвышанае, аб чым толькі можа марыць чалавек.

Аб ім саветскі народ на мовах розных нацыянальнасцей Саюза склаў дзіўныя і шчырыя песні. Яго імя натхніла паэту і пісьменнікаў, дзіцячых і вучоных, кампазітараў і мастакоў. Яго партрэт з любоўю вышываюць на поўку нашы дзяўчаты.

Іменем Сталіна будзеца ўсё наша багатае, многаграннае жыццё. Іменем Сталіна гераічная Чырвоная Армія бароніць нашу радзіму.

Мудры Сталін — просты і сардэчны. Ён гаворыць па-братарску са стыхануцамі палёў і заводоў, з дзіцячымі і коўнямі, з паэтам і вучоным.

Я бачыў Сталіна толькі раз, будучы адным з членаў беларускай дэлегацыі, якая вітала гістарычны XVIII з'езд ВКП(б).

Цяжка перадаць словам тое адчуванне, што ахапляе нас, калі мы бачым блізка Сталіна. Мясце агарнула надзвычайна радасць, шчасце, гордасць. Мне аказалася, што ведаю Сталіна даўным-даўно, што ўжо многа разоў гаварыў з ім. Мне аказалася, што Сталін ведае ўсё мае жыццё — ад самага дзяцінства.

Я не зводзіў вачэй з чалавека, геніяльнага розум якога даў гэгудзі шчасця мільёнам працоўных.

— Гаварыце па-беларуску! — сказаў Сталін прамоўна ад нашай дэлегацыі. Гэта быў голас настаўніка, бацькі і брата. У гэтых словах адчуваўся мудрасць сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Калі я прыхаў дамоў, мяне сустрэлі дзеці, і я пачаў быў паказваць ім аб таварыш Сталіне і аб тым, што я бачыў у Крэмілі. Мне завалялі безліч пытанняў.

Я чытаю і перачытваю геніяльны творы Сталіна. Яго творы вучаць на розных мовах уявілі наш народ — і рабочыя, і калгаснікі, і вучоныя, і пісьменнікі.

Пісьму Сталіну шасцідзесяці год. І з сэрца кожнага з сям'і саветскага народа распе адны шчырыя, магучыя іліч, адно гарачае прывітанне:

— Жыві доўга, доўга, наш родны і любімы бацька! Жыві для нашага шчасця, для нашай гордасці, для нашых дзейных перамог.

Змірон БАДУЛЯ.

Вясце студэнтаў «Таварыш Сталін аб рабоце». Вясце выхаванцы дзеці мастакоў Беларускай дзяржаўскай мастацкай школы і Сталін — арганізатар Беларускай дзяржаўскай мастацкай школы. Фото І. Каліноўскага.

Сталін—сцяг перадавой навукі

На маю долю выпала вялікае шчасце разам з усімі ўдзельнікамі Першай усеагульнай нарады работнікаў вышэйшай школы прысутнічаць 17 мая 1938 года на прыёме ў Крэмілі. У вялікіх, прасторных, залітых яркім агнём зямлёўскіх залах сабралася каля тысячы лепшых прадстаўнікоў саветскай навукі. З затоемным дыханнем мы слухалі гістарычную прамоў любімага прыватна, якая з'явілася баявой праграмай для ўсіх навуковых работнікаў і студэнтаў нашай краіны.

Таварыш Сталін гаварыў аб той навуцы, «якая не адгароджваецца ад народа, не трымае сябе ўдалі ад народа, а гатова служыць народу, гатова перадаць народу ўсе заваяванні навукі, якая абслугоўвае народ не на прымушэнню, а добраахвотна, а ахвотай».

Гэтыя словы вялікага прыватна і настаўніка натхнілі навуковых работнікаў краіны сацыялізма на заваяванні новых гістарычных перамог саветскай навуцы.

Гісторыя чалавечыя ніколі не ведала такіх поспехаў навуцы, якія ёсць у нашай краіне. Выдатная чэлюскінская шпалея, навуковая работа гераічнай чэлюскінскай праходнай на хрэбтаў ілізіне, беспрыкладныя перадачы гераічна-дзіцячым з Масквы праз Наўночны полюс у Амерыку, вялікая навуковая работа, сёлетаўскае гэта можа быць толькі ў нашай краіне, якой кіруе такі вялікі карыфей навуцы, як таварыш Сталін.

Таварыш Сталін прадухіліў выключна вялікі клопаты аб людзях саветскай навуцы, асабіста цікавіцца іх жыццём і работай.

І саветскія вучоныя горача дзгкуюць сваёму вялікаму прыватна і настаўніку. Чэлюскінцы, палініцы, гераіседубны, шматлікія даследчыкі нашай краіны, вучоныя свае лепшыя пацупі і думы заўсёды звярталі і звяртаюцца да вялікага Сталіна. З іменем Сталіна звязаны ўсе нашы перамогі, уявілі прагрэс саветскай навуцы.

Блапоцячыся аб жывым чалавеку, таварыш Сталін вучыць нас нястомна ілюбоўна вырочываць калры.

Таварыш Сталін вучыць нас, навуковых работнікаў, усцяерна павышаць свой ідэйна-палітычны ўзровень, авалодаць марксіска-ленінскім вучаннем. Гэта ўказанне служыць пуцяводнай звязкой для ўсёй арміі навуковых работнікаў нашай краіны, якія ўшорна авалодаюць навукай Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, навукай ілізіне, авалодаючай нам шлях да вышніх чалавечых шчасця — камунізма.

У дзень слаўнага шасцідзесяцігоддзя нашага вялікага прыватна і настаўніка, найвялікшага вучонага свету, мы, навуковыя работнікі, разам з усімі працоўнымі нашай краіны ўсклікаем:

— Доўгія годны жылі і здраўствуй, наш любімы прыватна, настаўнік і друг, на шчасце ўсёму саветскаму народу, на шчасце працоўных і прагрэсу нашага чалавечыя шчасця!

Г. Я. БЕЛЖИЦА,

прафесар Віцебскага ветэрынарнага інстытута, дотнар ветэрынарных навуц, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР.

Сейбіт чалавечы шчасця

Я радзілася на Міншчыне. Наша вёска называлася Спарылічкі. Гэтага дзіўнага назва была абумоўлена бесарэветным, галюным жыццём сямейна. Гол ад года дзяткі і ўнуці ілізі з барозаным кіем і латанымі горбамі па беларускіх бальшак, маўляў ілізі перах чужымі вогням, авечымі скарынку хэба.

З дзевяці год пачала я батрачыць. Пагала валу, пасіла чужых кароў. На хулах плача пранесла ўвесь цяжар дзіцячых ахілаватці. Думала і памру таго — бяздольна, гаротна. Але Вялікі Вястрыччэ па-нашаму выросты мой лёс. На зямлі расвіла вялікая праўда Леніна і Сталіна.

У Спарыліччах з'явілася школа. Я пачала туды служыць вартунай. Вечарамі з радасцю чытала па склазах зэбукі. Вялікі мне спадабалася ажно народная казка. За сінім морам і гарамі гіблі змучаныя людзі. На чорным безарожжы іх жорлі стравіла навука. Але ў пінны край, пацупішы стогны сваіх братоў, прышоў багаты-сонца. Ён пабуй паўкоў і авасціў людзям шпакі.

Багаты-сонца я ўспомніла ў час арганізацыі першых калгасоў. Я ўсім сарцам агула, што ў нас пачынаецца другое жыццё і вельмі часта гаварыла ажно-вясюлкам:

— Калгас — гэта капец саяўскага гора, шпак да шчасця. Яго нам паказвае вялікі бальшэвік таварыш Сталін.

У 1930 годзе ў нас арганізаваўся калгас.

Праз пяць год мяне калгаснікі выбралі дэлегаткай на VII Усеагульнай з'езд Саветаў і П Усеагульнай з'езд калгаснікаў-ударнікаў.

Гэта было ў студзені 1935 года. Дзяткі ў Маскву, я вельмі хвалявалася.

Мне аказалася, што скоры поспех дзяткі чытаюцца. — Так хадзела кутчэй прыехаць у чырвоную сталіну, убачыць Брасію плошчу, маўляў, Крэмілі... у глыбіні сэрца талася, не давала спакою завятае жаданне — убачыць яго, любімага, ролінага, вялікага Сталіна.

Першы раз я ўбачыла яго на з'ездзе Саветаў. Я шчыравалася палітою і паказвала таварыша Сталіна за шчаслівае жыццё.

На з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў прышла сполч з ім працаваць у вачэй на выпрацоўку статыа сельскагаспадарчай арміі.

Таварыш Сталін затоемні мяне, калі я выступала на з'ездзе і расказвала аб дзіцячым Беларускай рэспубліцы.

Таварыш Сталін палітою да мяне блізка, памаў руку на плячо:

— Ну, скажы, таварыш Бульба, як тебе падабаецца Масква? Мне балоўся вельмі падабаюцца. Яны добра танцуюць і добра працуюць.

Мне хадзела многае сказаць любаму, вялікаму чалавеку, вышлі ўсе пацупішы, усю неабытную любоў да яго. Але, хваляючыся ад радасці, я толькі праказала:

— Які вы просты, таварыш Сталін... як роліны бальшэ.

Ён засмяяўся, пацупіў мне руку.

Той поіск — ілізі, бальшэўскі — я запамінала назаўсёды.

Радасна жыць, прапаваль і вучыцца, адчуваючы, што ў Маскве нястомна працуюць роліны, блікі, вялікі прыватна — сейбіт чалавечы шчасця.

Емацрына Янаўлеўна КУЛЬБА,
студэнтка Беларускага гонаскага налгаснага тэхнікума імені Леніна, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

ПРАВАДЫРУ

Сонцам расквечаны далі,
Далі разамі зямлі.
Родны,

Вялікі наш Сталін,
Песню народа прымі,
Песню народа, якому
Ты вызваліне падаў.
З руп заламаных зямляў,
Панскія пугі сарваў.
Радасць грузімі сваю, ілізі,
Поўна сэрцы табы.
Вольных палёў і вазоіц
Пан больш не сточыла кроў.
Удзячнась хваліме краіну,
Лёг у прасторы наш пуг.
Неба заткае сінім,
Светлыя думы шычуць.
Фабрыкі ў рытме вяселья
Ужо беспарабоўе знялі.
Усім беззалежным на сьлях
Паповай халіла зямлі.

Вяралі курсы і школы,
Вольны нам далі і шыр.
Радасцю нашай чырвонай
Славім цябе, прыватна.

Шагам рэгітчымым і згодным
Смела наперад ілізі.
Ты вызваліне ілізі,
На паграніччэ захоўнім,
Варту Саветаў нашым.

Мы твае дзеці, Вялікі,
Дні нашы сталі красой.
Будзе паграба—
Ты—ілізі,
Усе мы гатоўмы у бой.

Сонцам расквечаны далі,
Далі разамі зямлі.
Родны,

Вялікі наш Сталін,
Песню народа прымі!
Міхась МАШАРА.

СТАЛІН

Пал небам Грузіі старой,
Дзе ў дыванах залёных горах,
Дзе роліны спеў звінці Курой —
Сталіт маленькі гораў Гора.
Там спее золата ў садах,
Там Джугашвілі Бацарына
У далёкіх пазірава шпак
І пола калыханку суну:
— Сынко мой, слухай
І плача Суліко ў нявоі.
Сынко мой, хутка прахастай,
Арлом ліні, звайлі нам доле.
— Ты не губай нідзе харот —
ці між снагоў.
— Ші над Уралам...
Навечна песню ён зборот,
Што маці любява сівала.
Ён залатое ўзайў руне

Са лна марой,
З-пад грознай хвалі,
І стага на зямлі віло,
Як зоркі на Крэмілі завалялі.
І зашумелі вусці рэк
Там, дзе ілізі гулі тужліва.
Ён самы просты чалавек,
Ён самы мудры і праўдывы.
Ён чужо вольны полах мой, —
Таму ў жыцці не знаю гора,
Рабоў ён называе ў бой,
Каб вена ім святлілі зоры.
Як сын народзіцца ў мяне,
Маленькай кветкай ілізі ў далі,
Як толькі гаварыць пачне,
Ён першым сказаў слова —
— Сталін.
Зілі АГНЯЦВЕТ.
Снежаны, 1939 г.

Незабыўныя дні

Тыя незабыўныя дні назаўсёды астапуша ў маёй памяці. Гэта было ў снежні 1936 года. Працоўныя Гомяя аказалі мне вялікую часьць, камандыраваўшы сваім пасланнем на Палзвычый VIII Усеагульнай з'езд Саветаў. Я бачыла вялікага Сталіна, разам з ім радзавала найвялікшымі ў свеце дакумент — Сталінскае Вястрыччэ.

Цяжка перадаць пацупішы радасці, шчасця, якія я перажывала, убачыўшы блізка вялікага генія чалавечыя. Разгэзлася бую авашы. У зале на ўсіх мовах несіліся лозунгі, прывітанні ў чысь нашай вялікай партыі, у чысь ролінага саветскай рэвалюцыі таварыша Сталіна: «Нахай жыць наш любімы роліны Сталін!», «Ура Сталін!», На нашы прывітанні таварыш Сталін адказаў ласкавай усмешкай.

Ні аднаго слова не прапусціў, ні адной заўвагі не абшыў таварыш Сталін. На праўдывыя прашаньні рабіў свае заўвагі сабойна, дзелавіта. І воў аліносіны таварыша Сталіна да нас паказалі мне, як трэба рабіць заўвагі вучням, як трэба прапаваль.

Закончылася работа камісіі. Усе ўсталі. Мне хадзела паказваць таварыш Сталіну за ўсё, усё... Я вельмі хвалявалася, калі падышла да вялікага прыватна. Разам са мной палітою Марыя Дземчэнка і Сметаніна. Сэрца моцна білася. Я сказала: «Дзякуй за школу, за ілізі, яны сямія шчаслівае, яны акружаны Вашымі клопатамі».

Таварыш Сталін глядзёў на нас. Глыбокі лобны вочы ласкава ўсмешаліся. І адказаў ён усім адначасова: «Добра працуйце, любіме работу».

Таварыш Сталін — творца новай Беларускай ССР, якую народ па справядлівасці называе Сталінскай Вястрыччэ. Таварыш Сталін — любімы прыватна працоўных усяго свету.

Быць такім, як Ленін і Сталін, змагача па шчасце ўсяго народа, як Ленін і Сталін — гэта мара кожнага з нас.

Сеня, у дзень 60-годдзя таварыша Сталіна, уявілі многамільённы саветскі народ сказаў:

— Няхай жыць многія годны наш любімы прыватна на шпак ворагам, на радасць працоўным усяго свету!

М. М. ПРУДНИВА,

дзятка Палзвычый VIII з'езда Саветаў СССР, член ілізінае Камісіі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

ЖЫЦЦЕ

З людзей глыбіні
Прышоў ён, чалавек —
І стаў над цалым асяням-светам.
Зямля мая!
Браса гваі садоў і рэк
Яго бязмежнай ласкаю сарэты.
У гомане бароў
І ў шпалах трысця—
Аб ім палеў чароўны мшэ пацупішы...
З вачэй яго
Я смага налаў жыцця—
Іны святлей крыніц на Беларусі.
І ў шумных гарадах,
І ў моры спелых ілізі,
Дзе ўвесь народ бясмерце параджае,—
Ягоны голас чуў.
Ён заўжды першым быў!
Я ўспамінаю свята ўраджаю...
У сал
Сабралася сям'я гаспадароў
Вагашпайў, знойдзеныч у працы шпільнай.
Сталы наўкруг,
Заставуенія шчыльня,
Згнанілі пад цяжасцю хароў.
Калі з гары
Напечанага хлэба
Стадышны ўзняў, як золата пірот.
Праз голле дрэў
Правявае гулка ў неба
Магучыны ілізі у славу перамог.
І людзі палаваліся
Ал сарца усаго:
Гукалі гоняя дарагота сесті —
А на стаге,
На самым першым месцы
Стаў пачэсны кубак для яго.
Ён быў там бальшэкам,
Самым лепшым другом,
Яго імя не схазіла ў бясцэзе.

І дзеці матак абстумалі кругам:
— Сваймыце нах, калі да нас прыдзе?!
Калі мы ілізі
Праз пугчы Аўгустова—
За намі ўсёга займалася зара,—
Адно адкала нас
Любімейшыя слова:
Імя прыватна.
Праз ілізі гармат
Мы бачылі, як блізка
Іа нашай моты, дзейснае, стаім.
Бары галовы нахлілілі нізка,
Вітаючы сымноў,
Пасланых ім.
Мы чулі выбух
Волі чалавечай,
Што ўжо навін парвалася мяжа...
Не раз на штык
Ал гэткае сустрачы
З вачэй спалала шчырае слава.
Яшчэ стралялі
З распачы азілкі,
І свежым быў іх упякані след;
Стралаці нас.
Наперадзе дзятчынка
Іа сэрца несла з кветкам партрэт.
Пад ім
Уявілі узняты галовы
Віталі слаўны сонечны падох,
Пад ім стаў, народжаны на нова,
З'явіны мудрай воляю
Народ!
І раманілі скрозь—
Рака з ракою,
Дасы, бары з прасторамі палёў,
І пугчы
З гіза, разбураных вайном,
Лягалі зноў да салтых бароў.

ПЯТРУСЬ БРОўКА

Сталіт мы.
Ал нас ілізі дарага
Паміж вясковых, вызваленыч хат
Туды, дзе ён.
Праз поглядом якого
Вялікі вачоў наступных дэлегація.
Як спіць мой край,
Ажно не дрэме варта
Яго называю ўзброеныч сымноў;
І ажно—
Праватно стаіць ля карты
Прасторы зямных, шумных гароў.
Праз ім
Пайшлі шырокія каналы
Пякі пустынь вазоў пакарныч;
Іа вечных лядоў
Валова залавала...
І бачыць ён за далімі граніч:
З глыбокіх нор
Нічымія пачвары
Яшчэ ўздымаюць вочтае вышчэ...
Са ўсіх бачоў
Чырвоныя штандары
Ілупч на штурм за новае жыццё.
Праз калы шпакоў
Іа вачэй агнявоў—
Зямля салоў, дзе шчасце распіла,
Зямля,
Дзе ён нястомна рунево
На свет узайў нягэслае святло.
І воў праз ім
У гомак стройных маршаў
Сымноў адзакных армія ілізі...
Славоіны ён за будучыню нашу,
За клятву Леніну,
За новы дзёні!
Снежаны, 1939 г.

ІМЯ СТАЛІНА—БАЯВЫ СЦЯГ

— Сталін! — воў імя, якое акрылілі мільёны саветскіх людзей, вядзе на подвіг, да пугаў гераізма і аліані... Ён творыць ўсіх нашых перамог.

Гэтыя натхніленыя словы сталінскага сагала Валерыя Паўлавіча Чкалава тысячы разоў бліскуча папярэдвалі дзятрынавеннымі подвігамі простых саветскіх людзей.

Самыя смелыя і вялікія справы—у забоях шпакт, у забоячых прасторах, — усуды, дзе кілічы творча праца вялікага народа, — звязаны з дарагім іменем Сталіна.

Гэта імя было бальшым слятам гераічнасанаўшаў. З гэтым іменем у сэрцы і на вуснах чырвоныя байшы заваявалі зямлінальны перамогі ля возера Вур-Нур і ў байх за вызваліне працоўных Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны.

Воў адзін з многіх тысяч яркіх прыкладоў, паказваючых сілу ўсепамагаючай любі саветскага народа да таварыша Сталіна.

...Батарыя камуніста т. Странадка атрычала баявы загад: выйсці ў раён Ш для паўтрымання батальёна, які вёў бой з буйнымі сіламі белалаякаў.

Па дароге артылерысты былі абстражаны гарматным агнём ворага. Тав. Странадка расквечанаў калону, але не спыніў ілізінава руху наперад. Снарады белалаякаў рвалі зямлю ў непазвядзучы блізкасці ад гарматных вупрамак. Чырвоная батарыя авашы дождж асколкаў і каменнаў. Дарогу часта перагаражалі дрэвы, вырваныя з зямлі.

Пры падыходзе да месца назначэння артылерыстаў сустраў ураганны кулітны агонь. Асабіла лютавалі кулітны, устапоўлены на чарку мяна. Гармата самавольна Спаларава разгарнулася пад шквалам агню. Спалараў халзакроўна

навеў гармату і меткімі выстраламі эпішчыў ачаг агню. Шчыт гарматы сляпціўся многімі прабоімі, аднак артылерысты бясстрашна вялі агонь.

— За радзіму! За Сталіна! — усклікаў наводчык Спалараў і пасылаў снарад за снарадам у нагоўчы ворагаў.

Камандзір батараі т. Странадка і паўдрук т. Брасікаў бясстрашна хадзілі ад гарматы да гарматы.

— З намі Сталін, з намі ўвесь саветскі народ! — напамінаў байцам Брасікаў. — Яны паслалі нас, яны соцаць за намі, яны гардзіцца намі.

Натхнілены гэтымі словамі, чырвоныя артылерысты няспынна пасылалі грозную сталь у агнявыя тоцікі ворагаў. Гераічная батарыя была несакрушальнай перагароай на шляху белалаякаў. Іны кінулі супроць жменькі артылерыстаў буйныя сілы. Хаваючыся ў складках мясцовасці, скарэстываючы кожную выбоіну, прыкрываючыся ураганам свінна, белалаякі паўзлі да агнявых пазіцый. Ён у твар лацела гарачае карпеч.

Бранявы шчыт адной з гармат быў прадураўлен 15-ю прабоімі, усе байшы разліку ралены, але ні адзін з іх не пакінаў баявога паста.

Белалаякі патышлі зусім блізка. Яны з шалёнай нянавісцю кідалі гранаты, рыхталіся перабіць у атаку. Трэцяя гармата стаяла ў самым небяспечным месцы. Сымноў прышоў тав. Странадка. Таварышы Зыкіні і Керасцідзе ва ўшор расстралілі ворагаў.

Белалаякі, авалёныя стойкасцю храброў-артылерыстаў, прадуўжалі паўзці

ўперад. Тав. Странадка з пісталета забіў лядух авіраматы і некалькі салдат, рыхталі байшоў да рукапашнага бою.

Брасікаў арганізаваў з саларых групу ў 20 чалавек. Як баявы ілізі гучалі яго словы:

— Таварышы, паўторым словы нашай клятвы радзіме. Памром, але не глянбім пачотнага звання воіна Чырвонай Арміі.

Калі безапаўнякі палітою ў атаку, ім наасустрчавыла сцяпа байшоў.

— За шчасце прыгнечаных братоў, за Сталіна! — грывеў голас паўдрук.

— За Сталіна! — у азіно голас паўтаралі байшы і меткімі кідкамі гранаты эпішчалі белалаякаў. Брасікаў выстралам з рэвалювера забіў белалаяка-кулімечыка.

Сіла ілізінава штыкавога ўдару чырвонаярмейцаў была такой сакрушальнай, што вораг не вытрымаў і пачаў адыхоціць.

У гэтым бай жменька храброў, натхніленых іменем бацькі і друга ўсіх працоўных вялікага Сталіна, прымусліа ўнікаць буйныя сілы ворага. Зымш 400 забітых белалаякаў асталіся на полі бою.

У гэтым невялікім баявым эпізодзе, у подвігу байшоў і камандыраў Чырвонай Арміі арка адлюстраван непераможны бранявы дух нашага вялікага народа.

— Дзе Сталін — там і перамога, — гаворыць саветскі народ. У сіле гэтых слоў добра пераканаліся ўсе нашы ворагі, яны добра адчулі ўсю магучасць саветскай аброі.

Палітрук П. ТУРСКІ.

ВОБРАЗ СТАЛІНА Я НАШУ ў сваім сэрцы

Многія дзятчаты нашай краіны мне вайдасяць — я гэта разумю, ды і ёсьць чаму вайдасяць!

Уявіце сабе простаю, нешчыменную дзятчыну-грэчанку. І вось гэта дзятчына садзіцца на трактар, працуе не горш любаго мужчыны, ставіць стаханавскія рэкорды, становіцца знатым чалавекам краіны. Іпачэ праз некаторы час гэта дзятчына, як у казцы, пераносіцца ў пудоўны Крэмлёўскі палац і за дружаскай гутаркай садзіць побач з самым вялікім і мудрым чалавекам, побач з таварышам Сталіным.

Калі я ехаў у Маскву на з'езд калгаснікаў-ударнікаў, я не маглі ні есці, ні спаць. Мыслі былі поўны толькі адным: убачу ці не убачу таварыша Сталіна? Як я буду гаварыць з ім?

А калі я ўбачыла гэтага простага, спроммага чалавека, адчула на сабе яго бацькаўскі, любячы позір, пацула яго пранікнёны голас, — ад усіх маіх страху і сумненняў і слёду не асталося. У часе аднаго з перапынкаў я сутыкнулася з таварышам Сталіным у бакавым зале. Ён спыніў мяне, стаў распытваць аб маім жыцці, рабоце. І ў далейшым, колькі раз я ні сустракалася з таварышам Сталіным, ён заўсёды з бацькаўскай цікавасцю слухаў расказ аб маім жыцці, аб маіх планах на будучае.

Мне прышлося сустракацца з Іосіфам Вісарыянавічам многа разоў. Я бачыла яго і на з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў, і ў розных камісіях, і на X з'ездзе камсамола, і на прыёмах у Крэмлі. Усюды я вярталася ўвагу на тое, як таварыш Сталін умеў прыслухавацца да людзей, як ён павяжае дастойства чалавека, як умеў палобіць, умянаваць сілу і веру чалавека ў сабе. Памятаю, пасля ўрачвання нам ордынаў забывалася фотазьмак. Нас усіх усядзілі, а Іосіф Вісарыянавіч і яго сэрэтанні стаілі заду. І пачыналася і гавару:

— Таварыш Сталін, вы садзіце, а мы пастаім!

А таварыш Сталін усмінуўся і гаворыць:

— Не, ужо сядзіце вы, а мы пастаім: вы-ж у нас у гаспаля.

Калі гутарыць з таварышам Сталіным, думаеш: як-бы адказаць, каб адка хаця ў слабай меры адказаў той прастае і задушэнасці, якой прысякнуты словы Сталіна. Прасцей за ўсё было-б, арышмела, сказаць аб сваёй беззаставеннай адданасці партыі, народу, яму, Сталіну. У такіх момантах патрэбны асобныя словы.

І ў мяне з'яўляецца жаданне гаварыць аб сваёй рабоце. Я пачынаю расказваць аб сваім трактары і тут-жа даю абавязальства памножыць свае дасягненні. Таварыш Сталін слухае мяне, адабрэцельна ківае галавой і ўсміхаецца.

На ўсёагульнай нарадзе перадавікоў ураджайнасці, трактарыстаў і машыністаў маладзёжы я выступіла з прамовай. Я наогул не ўмею гаварыць. Але варта было таварышу Сталіну ўставіць хаця-б адно слова, як мыслі ўспыхвалі з палёнай сілай. У адказ на маю фразу: «Нам дзятчаты працуюць і веселяцца, таварыш Сталін. Зараз у нас усё радам — і работа і культурнае жыццё» таварыш Сталін сказаў адабрэцельна:

— Добра!

Воклічам «справядліва!» таварыш Сталін суправаджаў наступную маю заяву: «Мы зробім так: калі трактарыстка брудная, не смей падыходзіць да трактара. Ты брудная, і трактар будзе брудны!»

Усе абавязальствы, якія я дала таварышу Сталіну, я выканала. Я пераўвасіла свой першы рэкорд, арганізавала 10 жапоных трактарных брыгад (а пяцёр у мяне на разліме працуюць 18 брыгад).

Я дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, член ЦК КП(б)У, член Сталінскага абкома партыі. І ўсюды гэтаму я абавязана нашай партыі, таварышу Сталіну.

П. АНГЕЛІНА.

ЧАСТУШКІ

Як у нашым у лясочку. Загараліся агні; У бой нас веў таварыш Сталін У Окцябрскія дні.

Калі ворагі на нас З боем наступалі, На пазіцыю пайшоў Сам таварыш Сталін.

Удэмыліся знаменны, Разнасіўся гул палкоў, Сталін рухаў эскадроны На бандытаў-белакі.

Сталін — сэрца усёй краіны, Сталін — мужны чалавек, Правадыр для нас любімы Ён жыць будзе з веку ў век.

Ты расці, зялёны лес, Не кідай прагалі! Хай жыць і здраўствуе Наш любімы Сталін.

Эх, ты, поле, наша поле, Буйным коласам пвіне; Мудры Сталін ўсім кіруе І к пабедам нас вядзе.

Сталін, Сталін, родны Сталін, Пябе любім, Сталін, так, Мы будзем, мы мацнем Кранкі сталінскі маяк.

Мы цяпер жыццё пазналі, Мы не вклонімся багам, Нас вядзе вялікі Сталін К новым, шчасным, светлым дням.

Народ вольны пне песні, К шчасцю новаму ідзе, К камунізму родны Сталін Смелым наступам вядзе.

Пераможам мы прасторы, Пераможам калі, Нас вядзе да перамогі Наш любімы Сталін.

А на нашай, на гарэ Вырасі два дубіка; Сталін кажа ў Маскве — Чуе ўся рэспубліка.

П. АНГЕЛІНА.

СТАЛІН У БЕЛАРУСКАЙ СКУЛЬПТУРЫ

У творчасці беларускіх скульптураў вобраз таварыша Сталіна займае пэтралянае месца. Гэты вобраз прыпгавае скульптураў не толькі асабістым абаянем правадыра, але ў гэтым, нібы сінтэтычным вобразе правадыра і чалавека мастакі бачаць характэрныя рысы самой сталінскай эпохі.

З беларускіх скульптураў больш за ўсіх прапанаў над партрэтамі Сталіна заслужаны дзеяч мастацтваў З. Азгур. Да ліку лепшых з першых яго работ трэба аднесці вялікі партрэт Сталіна, які знаходзіцца ў Доме ўрада. Вясоной гэтага года Азгурам выканана скульптурная група «Ленін і Сталін». Група гэта ўстаноўлена ў Беларускам павільёне на Усёагульнай сельскагаспадарчай выставі.

З новых работ З. Азгура адзначым удаля задуманую ім і выкананую пакуль у эскізе кампазіцыю «Сталін за работай». Скульптар ікнецца перадаць пластычнымі сродкамі момант разгаварвання таварышам Сталіным Магілёста аб стварэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Мяркуючы па эскізе, аўтару ўдалося зняйсці значнае развіццё дзеяння.

Акрамя ўказанай кампазіцыі З. Азгур працуе таксама над вялікім складаным групавым партрэтам «Ленін, Сьвяржлоў і Сталін ў дні Гастрычніка». Аб'екта гэты новай работы выхуаюцца З. Азгурам да наліччэўчай у 1940 годзе мастацкай выставі.

Скульптар А. Бразер выканаў адзін з лепшых партрэтаў Сталіна, які зараз знаходзіцца ў Доме ўрада. Да 60-годдзя правадыра Бразер закончыў работу над межументальнай трохметровай скульптурай таварыша Сталіна. Мастак задаўся мэтай паказаць Сталіна, як зольгага краіны сацыялізма. У плашчы, з трубкай у левай руцэ стаіць правадыр, уаумліва і любюаа аглядаючы панараму будаўніцтва.

Скульптар А. Бразер выканаў адзін з лепшых партрэтаў Сталіна, які зараз знаходзіцца ў Доме ўрада. Да 60-годдзя правадыра Бразер закончыў работу над межументальнай трохметровай скульптурай таварыша Сталіна. Мастак задаўся мэтай паказаць Сталіна, як зольгага краіны сацыялізма. У плашчы, з трубкай у левай руцэ стаіць правадыр, уаумліва і любюаа аглядаючы панараму будаўніцтва.

А. ДАЛІН.

Навуковая сесія, прысвечаная таварышу Сталіну

19 снежня ў Мінскім медыцынскім інстытуце адкрылася навуковая сесія, прысвечаная 60-годдзю з дня нараджэння вялікага правадыра народаў таварыша Сталіна. У рабоце сесіі прымаюць удзел каля 400 чалавек навуковых работнікаў і студэнтаў. У праграме — даклады, прысвечаныя геніяльным работам таварыша Сталіна.

У першы дзень сесіі заслухала даклады — навуковага супрацоўніка кафедры марксізма-ленінізма тав. Прусінай на тэму: «Асноўныя вехі жыцця і рэвалюцыйнай дзейнасці таварыша Сталіна» і дацэнта гэтага кафедры тав. Драгіцэва: «Сталін — геніяльны прадэжыяльнік ленінскай тэорыі імперыялізма».

Сесія прадоўжыцца тры дні.

Акрамя таго, з 20 па 22 снежня сярод студэнтаў інстытута будуць прачытаны даклады аб жыцці і рэвалюцыйнай дзейнасці таварыша Сталіна.

Бразеру ў значнай меры ўдалося скульптурнымі сродкамі перадаць прастату і яснасць сталінскага вобраза, яго істаімпінасць і ўпаўненасць у таржасце большавіцкай справы. Скульптура гэта, хаця яна і не пабаўлена некастрычаных канструкцыйных неахлапаў, можа быць пастаўлена ў рад лепшых работ аб Сталіне.

Над партрэтамі любімага правадыра працуюць і іншыя беларускія мастакі. Заслужаным дзеячам мастацтваў А. Бембелем выканан манументальны барельеф Сталіна ў Вялікім зале пасяджанняў Дома ўрада. Заслужаны дзеяч мастацтваў М. Керэвін у апошні час, па заказе манетнага двара, працуе над медаллямі з партрэтамі Сталіна.

Над цікавай і складанай гістарычнай кампазіцыяй працуе скульптар А. Арлоў. Як вядома, таварыш Сталін і яго сэрэтаннік Серго Орджанікідзе аыгралі рашаючую ролю ў разгроме беларускага фронту. Скульптар Арлоў дасгуннымі пластычнымі сродкамі ікнецца адлюстраваць трагавую эпоху тых гадоў. Яго скульптурная кампазіцыя паказвае таварышаў Сталіна і Орджанікідзе ў момант разбору імі паловай карты.

Сталін — гэты гігантскі вобраз — многія вялі будзе хваляваць і натхняць мастакоў. Цяпер мастакі Савецкай Беларусі трымаюць вялікі экзамен. Яны працуюць над творами для выставі «Ленін і Сталін» — арганізатары беларускай дзяржаўнасці. Гэта — надзвычай адказная работа, якая патрабуе ад нашых мастакоў максімальнай напружанасці іх творчых сіл.

Натхняемія самім жыццём, нашы жыццяніцы і скульптары створаць яшчэ больш глыбокія і мастацкі прадэжыяльні твора аб мудрым і любімым бальшэвцака народа таварышу Сталіне.

А. ДАЛІН.

ЧАСТУШКІ

Я сядзела вечаром, Радзе ўжочала, Чуо, Сталін гаварыць, Сэрца застучала.

Мы іхзем дарогай новай, З песняй, звачэй сталі, Нас прывеў к сацыялізму Наш Вялікі Сталін.

Куплю Сталіна партрэт І павешу на сцяне, Будзе сэрца вераіліца, Што глядзіць ён на мяне.

Вісіць Сталіна партрэт, А па рэвачпы кругі; Усміхаецца вамамі, Такі родны, дарогі.

Наша рэчка неглыбока, Можна камушак дастаць, Наш Сталін неадыбка, Можна пісямно паласць.

Эх, лягта сажа на одах, Цяпер пашуць трактара; Мне-бы Сталіна пабачыць, І-б пчаславей усіх была.

Рытэй лесу, вышэй лесу Усе звядзачкі гараці, Пра пябе, наш лубы Сталін, Усе народы гавараць.

Дарэсьце восьем песень знаю, Я усе перапяю; У кожным слове, лубы Сталін, Вас я сёння ўспамяну.

Запаліце гэту зорку, Хай асвечіць увес свет; Мы, з Савецкай Беларусі, Насем Сталіну прывет.

Ой, лубога, лубога глядзець На нашата Грышчу, Ён умітае, выучае Сталінскую кніжку.

На ігрушцы дзве кукучкі, А на трэцім салеаей, Хто пра Сталіна гаворыць, Майму сэрцу весілаей.

ЗА РУБЯЖОМ

ПАХОД РЭАКЦЫЌ СУПРОЦЬ МАРТЫНА АНДРЭСЕНА НЕКСЕ

Рэакцыйны скандынаўскі групе вядзе зараз дзікае пкаванне супроць вядомага дашкага пісьменніка Мартына Андрэсена Нексе, смага і адкрыта выступіўшага ў абарону Народнага ўрада Фінляндскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Ёнгі Андрэсена Нексе ізымаюцца з бібліятэкі і спальваюцца на астрах.

У артыкуле, апублікаваным днямі ў дашкай газеце «Армейтэран», Нексе з агідай пшае аб свстапаласці, паднятай вакол яго імені, аб пажайкі атмасферы сярэдневакоў, створанай рэакцыйнай Скандынавіяй.

Андрэсена Нексе з сарказмам зьвекваецца над лубымі, якія пчуоць яго, 70-гадовага пісьменніка, за тое, што ён гаворыць народу праўду: «Голас з мроку» — так называецца яго артыкул. Гэты «Голас» належыць, па выражэнню Нексе, істагам з злавоннага балота рэакцыі.

«Па маіму тэлефону раздаецца адна-стайная лаянка. «Не здымай трубку!», — гавару я жонцы, — але яна хоабра ўсім хаецца мне. «Мы перанасем гэта да канца», — адказвае яна. — Ты можаш гэта зрабіць, у цябе ж так многа прыемцаў ва ўсім свеце, і якіх прынямаў!»

Нексе з абурэннем піша аб 20-ці гадах белата тэрара ў мадэргеймаўскай Фінляндзіі, аб непералоўных турмах, голасе, паліцэйскім сваволлі, 20 снежня. (ТАСС).

ВАЙНА ў Еўропе

ПАРЫЖ, 20 снежня. (ТАСС). У камяніке аб ваенных дзеяннях, апублікаваным у Парыжы ўчора вечарам, гаворыцца: «На працягу дня адзначана дзяржаўнасць пераважных атакаў».

У раўнінных навадзямні ўказваецца, што «ніката істагнага не абылося».

ВАЙНА НА МОРЫ

НЬЮ-ЁРК, 20 снежня. (ТАСС). Марскія ўлады ЗША атрымалі паведамленне аб амерыканскага крэйсера «Гукалуза» аб тым, што германскі параход «Колумбус» затоплен сваёй камандай у 300 мільх на паўночных ўсход ад Норфолка (штат Вірджыя).

«Колумбус» водазмяшчальнем у 32.565 тон з'яўляўся трацім па велічыні германскім параходам.

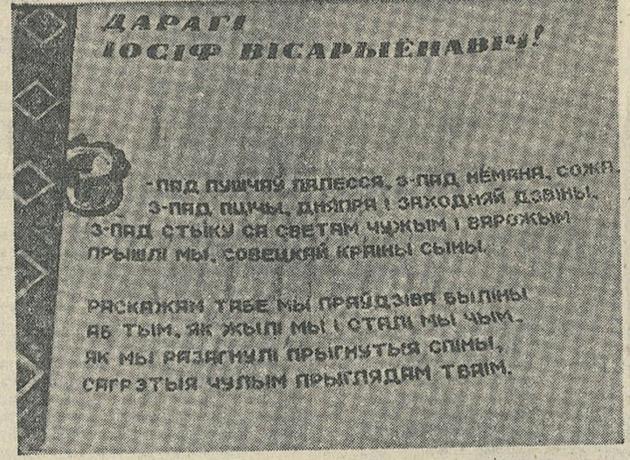
Перадаюць, што два члены каманды парахода «Колумбус» не знойдзены. 579 чалавек выратаваных дастаўлены ў Нью-Ёрк.

БЕРЛІН, 20 снежня. (ТАСС). 17 снежня, як перадае германскае інфармацыйнае бюро, германская авіяцыя бамбардыравала англійскі старажывы караблі Англійскі старажывік «Осеанвья» атрымаў моцныя пашкоджанні і адызел у англійскі порт. Англійскі параход «Грантон Джылус» затануў. Уста за 17 снежня германская авіяцыя затаніла 9 англійскіх старажывых караблёў. Англійскі параход «Сіці оф Робэ» насочыў на міну і затануў ля англійскага ўсходняга ўзбярэжжа. Там-жа насочыў на міну і затануў дашкі параход «Ютэ». Другі дашкі параход «Вочэ» затануў, насочыўшы на міну паўліва шатландскага ўсходняга ўзбярэжжа. 17 чалавек яго каманды выратаваны.

Германскія ўлады вызвалілі 18 шведскіх параходаў, якія былі прывезлены ў германскія гавані для дагатау.

НЬЮ-ЁРК, 20 снежня. (ТАСС). Уручвай атрымаў германскі грузавы параход «Такома», які вёз нафту, прызначаны для лубога «Адмірал граф Шлее».

ЛОНДАН, 20 снежня. (ТАСС). Агенцтва Райтэр паведамае, што германскі камандамі, з матэй уікнучы з'хватаў англійскі султані, затоплена 23 германскіх параходы водазмяшчальнем 140 тыс. тон. Алчата таго саюзніка захвачана 19 германскіх суднаў агульным водазмяшчальнем 88 тысяч тон.

Першая старонка пісьма таварышу Сталіну ад беларускага народа, вышпана на шакуку.

...і Сталін сярод народаў СССР. (Работа брыгады мастакоў УССР у саставе П. Вокж, М. Шур, Ф. Іванец, І. Іваніцкай, Г. Мелані, М. Кузьма, М. Панамарыка, О. Дамброва).

Акадэмік Юры СОКАЛАЎ

Сталін у народнай творчасці

У народнай творчасці, як і ў народным сазнанні, два вобразы — Ленін і Сталін моцна спыяны адзін з другім. У песнях і сказах розных народаў Саюза аб Сталіне гаворацца:

«Леніна вялікі ученик» (курдская песня).

«Леніна лубшыі он ученик по мул рости ясной» (армянская песня).

Малейшае ўражанне на ўсе народы і на іх песняроў зрабіла хваляючая з'яўта, сказаная Сталіным з павалу смерці Леніна. Сталінскай клявце прысвечана многа твораў фальклора.

Ва ўкраінскай народнай песні гаворыцца:

«Ой, как первый сокол Со вторым прошался, Он с предсмертным словом К другу обратился: «Сокол ты мой сивый, Час пришел расстаться, Все труды-заботы На тебя ложатся». А другой ответил: «Позабудь тревоги, Мы тебе кладемся: Не свернем с дороги!» И сержал он дятву, Клятву бевую: Сделал он счастливой Всю страну родную».

У народных песнях Сталін параўноўваецца са сталію. У легензе Ёмі аб Сталіне так разгортваецца гэты матэй:

«И его прозвали—Сталин, Потому что он—стальной, Потому что не славаеса Ни огню и ни врагу, Потому что не сгибаеся, Как лоза на берегу».

Характэрныя злучы павірасць волі Сталіна ў справе служэння істагам камунізма і ў кіраўніцтве партыяй і краінай, народныя песні часта рысуюць

Сталіна верным рулявым, швёрай рукой накіроўваючым жыццё вялікай краіны.

«У руля рука верна Твоя, великий Сталин» (балкарская песня).

Фальклор усіх савецкіх народаў пазнае адзінага да ворагаў прапоўна і ў адноснах да чалавечай даскавы, кланатлівы і пашчотны ў адноснах да савецкага чалавека, да ўсяго прапоўнага чалавечства...

Над ворагамі—грозавае туча ты! Над тудзішымі народам—солнце ты! (кумыцкая песня).

Часта народныя песняры ўспамінаюць аб добрай, прыветлівай умешны Сталіна. Кожны савецкі чалавек марыць убачыць яго.

От холодных дождей и вьюг К морю, к солнцу, на теплый юг Устремляются птички стаи.

Так к улыбе вождя, отца, Миллионы стремят сердца, Наш любимый и мудрый Сталин — сплывае азербайджанскі атуг.

Самыя любібыя метафарычныя вобразы, прымяняемыя да Сталіна, прытмы ў самых розных народах, гэта — сонца, авод, сокал, скалы, высокая гара. Усе гэта — пазычаныя сімвалы велічы і магутнасці.

Ой, как много, много света разлилось вокруг! Ой, как белыми цветами расцветает лу!

Пли впрямь не меркнет солнце в темноте поной? Или впрямь не стынет солнце белою зимой? Это светит наше солнце — Сталин наш родной.

Такія вернімы пачынае сваю паэму маркоўскага сказіцельнага Брыаваеца.

Вельмі папулярны ў песнях аб Сталіне і вобраз ара:

Нас велег наш Сталин, Наш орол могучий, По путям непохожим, По пвным полям, — сываюць казакі Дола.

Ты орол — не знаешь страха, — гаворыць аб Сталіне грузінскі атуг.

Ана з савецкіх песень аб Сталіне пачынаецца так:

Стоят над страной человек, Несокрушимый, как гора, Как великан — Казбек. У горной Балкары сываюць: Я высек песню из скалы, Там, где гнездятся лишь орлы; Рвет песня черным сумрак мглы: — Гора азата — Сталин!

Але і гэтага неадыткава, каб втраціць усю ваіц Сталіна і яго справу.

С горами хотел я тебя сравнить — Из гор тебе не равна ни одна! У казкой горы вершина ритна... Хотел я тебя с полной луной сравнить, —

Не мог тебя я в с поной луной сравнить! В небе она холодна и бледна, Свет твой струит лишь ночью луна, И с солнцем хотел я тебя сравнить, —

Не мог тебя я и с солнцем сравнить! Может и солнце порой изменит: Светит оно лишь в ясные дни, — гаворыць Дзамбуа.

Сказіцельна М. С. Брукава гаворыць:

Такой обчай пошел в народе советском, Что задумает человек своей мугл ростью, То и совершается. Олив мудрец в Москве всех мудрее есть,

Его сила всех сильнее есть, Со своими советниками верным, Со всем народом со слава советским

Он свершает дела очень дивные, Очень дивные, да очень чудные, Для всего народу дела вышние;

Этот мудрец—дорогой же вождь, Дорогой же вождь, славный Сталин-свет!

Апісанню гэтых цудоўных, жадаючых ля ўсяго народа, опраў Сталіна і яго спадчыніцаў прысвечана большасць песень аб правадыро.

Да Сталіна, як выхаванца савецкіх людзей, у велькі многіх песнях прыменены пазычаны з прамовай правадыра вобраз кланатлівага савава.

У некаторых песнях ён метафарычна называецца сававаж, а савецкая краіна квітнечым сагам.

Тэма шчасна-прынебнага людзям вузчнем Дзіна — Сталіна, арганізаванай сацыялістычнай працы і Сталінскай Канстытуцыяй, — адна з самых улюбленых у фальклоры. Можна сказаць, што фальклор аб Сталіне гэта разам з тым і фальклор аб сапраўдным шчасці прапоўнага чалавечства.

У адыгейскага атуга Халашне Тхай хада гэта мысьль выражана ў такой патэтычнай форме:

Сталин принес счастье, Огромное, как солнце... Матю шчасця пералытаецца з матывам радасці, які гучыць у белічы зясець аб Сталіне.

Ты нам дал весну и радость, Вождь народов — мудрый Сталин, Ты открыл нам двери счастья И просторы новых далей (грузінская песня).

Сталін вядзе краіну ад перамогі да перамогі і ў будаўніцтве гаспадарчым, і ў культурным, і ў ваенным. Сталін — сімвал перамогі.

З іменем Сталіна на вусягах атрыманых былі слаўны перамогі ля возера Хасан і ў Манголіі, і ў Заходніх Украіне і Беларусі.

...Сталін с нами, Когда на полях мы идем, — гаворыцца на ўмурацкай песні:

Вы с именем Сталина шли побеждать, За Сталина—друга, за родную — мать, — звартаецца Дзамбуа да герояў Хасана.

Кал